

Az önkormányzati választásokról

Sokszor kaptunk meg azt a kérdést, hogy vajon a szakszervezet állíthat-e jelöltet az önkormányzati választásokon? A válaszuk: természetesen igen, sőt szeretnénk is javasolni, hogy akinek kedve és módja van, méresse meg magát az önkormányzati választásokon, hisz sikeresen bejutva a helyhatóságba, van módja „belülről” is segíteni az érdekképviseleti munkát. Valamint megjelenítheti az adott közösségnek azon értékrendjét, hogy fontosnak tartják a szakszervezetünk közéleti szerepét.

Az őszi választásokra hatályos **helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvény** (továbbiakban: Övt.) **2010. évi L. törvény 2010. június 15. napján** lépett hatályba (Magyar Közlöny 102. számában hirdették ki). A törvény jelentősen módosította az eddigi szabályokat.

Az **Övt. 1. §-a** szabályozza a **választójogot**, amely alapján a választópolgár a választójogát továbbra is szabad elhatározása alapján gyakorolja. Választás lehetséges a választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén, ha lakóhelye mellett legkésőbb a választás kitűzését megelőző 30. napig tartózkodási helyet is létesített. Ugyanakkor a választópolgár bármely választókerületben választható.

Ami jelentősen változott az a választókerületek, szavazóköri köröknek a meghatározása. Ezekről az **Övt. 3-7. §-a** rendelkezik az alábbiak szerint:

- A települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosi és a megyei közgyűlés **tagjainak számát a választás évének január 1-jei lakosságszáma alapján kell meghatározni.** Ezt az adatot a lakosságszám-adatot nyilvántartó központi szerv küldi meg minden év január 15-ig a helyi és a területi választási iroda vezetője számára.

Választókerületek a következők:

- A **10 000 vagy ennél kevesebb lakosú település - egyéni listás választási rendszerben** - egy választókerületet alkot, amelyben a képviselők száma:
  - a) 100 lakosig 2 fő,
  - b) 1000 lakosig 4 fő,
  - c) 5000 lakosig 6 fő,
  - d) 10 000 lakosig 8 fő.
- A **10 000-nél több lakosú településen és a fővárosi kerületben a képviselők vegyes választási rendszerben - egyéni választókerületben és kompenzációs listán** - jutnak mandátumhoz.
  - (2) Az egyéni választókerületek és a kompenzációs listás mandátumok száma:
    - a) 25 000 lakosig 8 egyéni választókerületi és 3 kompenzációs listás mandátum,
    - b) 50 000 lakosig 10 egyéni választókerületi és 4 kompenzációs listás mandátum,
    - c) 75 000 lakosig 12 egyéni választókerületi és 5 kompenzációs listás mandátum,
    - d) 100 000 lakosig 14 egyéni választókerületi és 6 kompenzációs listás mandátum.
  - (3) Minden további 10 000 lakos után eggyel nő az egyéni választókerületben, és minden további 25 000 lakos után eggyel nő a kompenzációs listán választott képviselők száma.
- A választópolgárok **Budapest főváros közgyűlésének tagjait fővárosi listán választják meg.** Ez esetben Budapest főváros egy választókerületet alkot. A fővárosi közgyűlés tagjainak számát a főváros lakosságszáma alapján kell meghatározni oly módon, hogy **minden 50 000 lakos után egy képviselő** választható.
- A **megyei önkormányzati képviselőket** a választópolgárok **megyei listán** választják. A választás tekintetében minden megye egy választókerületet alkot, melynek nem része a megyei jogú város, valamint a főváros.

A megyei közgyűlés tagjainak számát a megye lakosságszáma alapján kell meghatározni úgy, hogy

  - a) **400 000 lakosig** minden 20 000 lakos után 1 képviselő, de legkevesebb 15 képviselő,
  - b) **700 000 lakosig** 20 képviselő, és a 400 000-t meghaladó minden további 30 000 lakos után 1 képviselő,
  - c) **700 000 lakos fölött** 30 képviselő, és a 700 000-t meghaladó minden további 40 000 lakos után 1 képviselő választható.

Az ajánlásról az Övt. 9. §-a rendelkezik az alábbiak szerint:

- **Egyéni listás, illetve egyéni választókerületi képviselőjelölt az, akit az adott választókerület választópolgárainak legalább 1 %-a jelöltnek ajánlott.**
- A **megyei választókerületben listát állíthat az a jelölő szervezet, amely a választókerület választópolgárai 1 %-ának** ajánlását összegyűjtötte.
- **Polgármesterjelölt az, akit**
  - a) **a 10 000 vagy annál kevesebb lakosú település választópolgárainak legalább 3 %-a,**
  - b) **a 10 000 lakost meghaladó, de 100 000 vagy annál kevesebb lakosú település választópolgárainak 2 %-a, de legalább 300 választópolgár,**
  - c) **a 100 000-nél több lakosú település esetén a választópolgárok 1 %-a, de legalább 2000 választópolgár** jelöltnek ajánlott.
- **Főpolgármester jelölt az, akit a főváros választópolgárainak 2 %-a** ajánlott.

Az, hogy **ki hogyan és mennyi jelöltet állíthat, az Övt. 8. §-a** határozza meg az alábbiak szerint:

- A választópolgár **jelölési fajtánként csak egy jelöltet vagy egy listát** ajánlhat és **csak egy településen, fővárosi kerületben, megyében** fogadhat el jelölést.
- Az **egyéni listás választási rendszerben** a választópolgár egyidejűleg legfeljebb egy polgármesteri, egy egyéni listás és egy megyei listás jelöltséget fogadhat el.
- A **vegyes választási rendszerben a választópolgár** egyidejűleg:
  - a) a fővároson kívül legfeljebb egy egyéni választókerületi, egy kompenzációs és egy megyei listás jelöltséget,

b) a fővárosban egy egyéni választókerületi, egy kompenzációs listás és egy fővárosi listás jelöltséget fogadhat el,
c) ha Budapesten a jelölt fővárosi kerületi kompenzációs listáról és fővárosi területi listáról egyaránt mandátumot szerez, úgy 30 napon belül nyilatkoznia kell, hogy melyiket fogadja el. Amelyik listáról nem fogadta el a mandátumot, arról a listáról törölni kell.

- **A vegyes választási rendszerben a polgármesterjelölt** egyidejűleg:
a) a fővároson kívül egy egyéni választókerületi, egy kompenzációs és egy megyei listás jelöltséget,
b) a fővárosban egy egyéni választókerületi, egy kompenzációs listás és egy fővárosi listás jelöltséget fogadhat el.
- A **főpolgármester jelölt csak fővárosi listás** jelöltséget fogadhat el.
- A választópolgár fővárosi és megyei listán egyidejűleg nem lehet jelölt. A választópolgár megyei listán és megyei jogú városban egyidejűleg nem lehet jelölt. A választópolgár egyidejűleg nem lehet megyei listán jelölt és megyei jogú városban polgármesterjelölt.
- Egy jelölő szervezet egy egyéni választókerületben csak egy jelöltet állíthat.

Létezik az ún. **kompenzációs lista**, amelyről az **Ötv. 10-11 §-a** rendelkezik:

- A 10 000-nél több lakosú településen **kompenzációs listát** az a jelölő szervezet állíthat, amely a **település egyéni választókerületeinek több mint felében jelöltet állított.**

- A fővárosi közgyűlés tagjainak megválasztásánál Budapesten **fővárosi listát** az a jelölő szervezet állíthat, amely a fővárosi **kerületek több mint felében kompenzációs listát** állított.

A listaindítás jogát nem érinti, ha a nyilvántartásba vett egyéni választókerületi jelölt visszalépett vagy kiesett.

- Azok a jelölő szervezetek, amelyek az egyéni választókerületek több mint felében **közös egyéni jelöltet állítottak, közös kompenzációs listát** állíthatnak.

- Azok a jelölő szervezetek, amelyek a fővárosi kerületek több mint **felében közös kompenzációs listát** állítottak, **közös fővárosi listát** állíthatnak.

- Azok a jelölő szervezetek, amelyek a megyei választókerületben lévő települések választópolgárai 1%-ának, de legalább 2000 választópolgár közös ajánlását összegyűjtötték, közös megyei listát állíthatnak.

A polgármesterek választásáról, az egyéni képviselők megválasztásáról az **Ötv. 12-13. §-a** rendelkezik, amely értelmében:

- **A polgármestert és a főpolgármestert** a települések választópolgárai **közvetlenül** választják. Polgármester, főpolgármester az a jelölt lesz, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta.
- Egyéni listás választási rendszer:
Az egyéni listán képviselők azok a jelöltek lesznek, akik **a megválasztható képviselők száma szerint a legtöbb érvényes szavazatot kapták. Szavazategyenlőség esetén sorsolással** kell megállapítani, hogy az egyenlő számú szavazatot elért jelöltek közül melyik szerez mandátumot.
Az egyéni listás szavazólapon a választópolgár legfeljebb annyi jelöltre szavazhat, ahány egyéni listás mandátum kiosztható. Ha az egyéni lista jelöltjét polgármesternek megválasztották, az egyéni listáról törölni kell, és helyébe a következő legtöbb szavazatot elért jelölt lép.
- A vegyes választási rendszer
Az egyéni választókerületben az a jelölt lesz képviselő, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta.
- A kompenzációs lista a választókerületben összesített töredékszavazatok arányában kap mandátumot.
A jogszabály szabályozza a töredékszavazatok, és azok beszámítási módját, valamint a kompenzációs listákon bejutók mandátumának számát, határértékeit is egyéb eljárási rendet, amelyet azoknak ajánlunk fegyelmébe, akik a fentiekben is olvashatóan több egyéni jelöltet tudnak állítani az adott településen.

Budapest, 2010. június 24.

Sok sikert kívánunk!

Dr. Dudás Lilian
alelnöki feladattal megbízott
jogtanácsos

Példa arra, hogyan lehet önkormányzati választásokon Pedagógusok Szakszervezet tagját jelölni:

- 1) Legelőször is, abban a választókerületben, ahol az adott tagunk jelöltetni szeretné magát, menjen el a jegyzőhöz vagy a területi választási irodához és kérje ki, hogy abban a választói körzetben hány fő lakos él, akinek választójoga van, és ezek alapján kell az Övt. 9. §-át alkalmazni, azaz település létszáma és az adott választott körzet lakosságának száma fogja meghatározni, hogy mennyi ajánlást kell gyűjtsön. Az irodának igazolni kell a szervezet jogállását (30 napnál nem régebbi szervezetről szóló kivonat és igazolás arról, hogy ennek a szervezetnek a tagja.)
- 2) A megszerezhető mandátumokról egyébként az Övt. 24. §-a úgy rendelkezik, hogy 2010. július 14. napjáig a területi választási irodának kötelező közzétenni. Valamint ugyaneddig az időpontig a 10 000 főnél több lakosú település illetve a fővárosi kerület választási iroda vezetője e törvénye hatálybalépését követő 30 napon belül megállapítja az egyéni választókerületek sorszámát és területe.
- 3) Ha a jelöltté váló ezeket adatokat tudja, és az ajánló szelvények is kiküldésre kerültek, akkor a megfelelő számú ajánlásokat kell összegyűjteni úgy, hogy a munkahelyen munkaidőben, közlekedési eszközökön tilos gyűjteni, az aláírásgyűjtő ívekhez hasonlóan.
- 4) A közölt időpontig kell az ajánlásokat leadni a területi választási irodának. Ezek után az adott választási bizottság megvizsgálja megfelelő számban gyűlt össze az ajánlás, akkor felkerülhet a szavazólistára.